

EVA HYDRÁKOVÁ, MIKULÁŠ ADAUKT VOIGT A ČESKÁ HISTORICKÁ VĚDA NA KONCI 18. STOLETÍ

Disertační práce, Ústav českých dějin FF UK, Praha 2012, 236 s. textu + 25 s. obr. příl.

Posudek školitelky

Eva Hydráková si za téma své disertace zvolila osobnost Mikuláše Adaukta Voigta, vnímanou v širokém kontextu doby, v níž tento osvícenský vědec, numismatik, historik a vlastenec žil a tvořil. Svou práci rozvrhla do čtyř hlavních oddílů, vhodně členěných do dalších kapitol a podkapitol; vlastnímu zpracování tématu předchází nezbytný úvod a závěr, přehledně shrnující autorčina zjištění. Už ze struktury práce je přitom zřejmý cíl, který autorka sledovala – totiž rekonstruovat celistvější obraz života a díla Mikuláše Adaukta Voigta, než který nabízela dosavadní historiografie. Hned úvodem svého posudku pokládám za vhodné předeslat, že tento záměr podle mého nejhlubšího přesvědčení Eva Hydráková zdárně a úspěšně naplnila.

V odborné literatuře bývá tradičně akcentován přínos Mikuláše Adaukta Voigta jakožto numismatika, menší pozornost se zpravidla věnuje jeho dílům zaměřeným na historii (respektive literárně historicky pojatým spisům, což autorka správně zdůrazňuje – a dodává, že „čistě historická pojednání“ se u Voigta takřka nevyskytují – srov. s. 223). Jsou to však právě Voigtovy studie věnované tématům z českých dějin, které umožňují doplnit obraz tohoto vzdělance o dosud jen nedostatečně zohledňované rysy. Ani předložená disertace si ostatně v tomto směru neklade nárok na úplnost; Eva Hydráková kupříkladu ponechala stranou Voigtovy příspěvky určené pro *Neue Literatur*, protože svůj výzkum primárně vážala na Voigtovo působení v kruhu učenců z nostického salónu, nikoli na studie, vzniklé mimo tento rámec. O to systematictěji se soustředila na Voigtovu tvorbu, která toto vymezení splňuje. Nešlo jí přitom o záměrné vychýlení dosavadního těžiště interpretace Voigtova díla, orientovaného přednostně numismaticky, opačným směrem – tedy ke studiím o historii. Právě proto ve své disertaci poskytla přiměřený prostor i zhodnocení Voigtovy tvorby zaměřené na numismatickou problematiku.

Výše zmíněná struktura práce Evy Hydrákové zohlednila stav pramenné základny, stejně jako relevantní sekundární literatury, jejíž velmi dobrou znalost autorka prokázala. Po shrnutí Voigtových životopisných údajů následuje obšírná charakteristika české historické vědy ve druhé polovině 18. století. Zde ovšem dodejme, že název tohoto oddílu se ne zcela kryje

s jeho obsahem; autorka zde totiž nabídla značně širší a plastičtější obraz, než který by odpovídal pouze zaměření příslušných pasáží na stav dobové historiografie. Věnuje se totiž i učeným spolkům a společností osvícenské éry, stejně jako problematice učeného salónu v českém prostředí a komparaci této problematiky se situací v západní Evropě (zde se ovšem ještě nabízela možnost využití specializované zahraniční literatury, byť samozřejmě bezprostředně nesouvisející s tématem disertace).

Po poměrně širokém zarámování zkoumané problematiky do dobových souvislostí následuje oddíl důkladně mapující vlastní Voigtovo dílo. Nalezneme zde i pečlivý soupis Voigtovy bibliografie, jakkoli by bylo formálně vhodnější vřadit ho spíše jako přílohu do závěru práce než do jejího vlastního textu. Kromě podrobného rozboru numismatických a literárně historických spisů se zde Eva Hyndráková velmi detailně zaměřila na Voigtovo pojednání o duchu českého zákonodárství a jeho návaznost na Montesquieua, aniž by si však činila nárok na vyčerpávající všestrannou analýzu tohoto díla; v závěru své práce konstatuje budoucí potřebnost rozboru této práce z právně historického hlediska (s. 225). Za velmi cenný pokládám exkurz věnovaný srovnání Balbínových *Bohemia docta* a Voigtových literárně historických spisů. Soudím, že právě tyto promyšlené analytické pasáže autorce velmi pomohly v jejím závěrečném formulování Voigtovy komplexní charakteristiky jakožto vzdělance přechodné doby, stojícího „na pomezí epoch“ a tedy bezvýhradně neukotveném v již převládajícím osvícenském paradigmatu jeho éry.

Práci Evy Hyndrákové završuje čtvrtý oddíl, zasvěcený tematice Voigtova vlastenectví. Autorka se zde zabývá projevy vlasteneckého smýšlení nejen u Mikuláše Adauka Voigta, ale také u Gelasia Dobnera a Františka Martina Pelcla. Opět tak ústrojně vřazuje výzkum Voigtových názorů a myšlenek do obecnějšího kontextu jeho doby a prostředí, v němž se pohyboval. Přirozeně se zde zabývá i fenomény zemského vlastenectví, šlechtického patriotismu a zejména jazykově – ale zčásti už i historicky – orientovaného národního sebeuvědomování. Poslední oddíl své disertace uzavírá Eva Hyndráková velmi uměřeným a střízlivě formulovaným, a přitom nade vši pochybnost přesvědčivě vyargumentovaným konstatováním, že „by bylo více než předčasné“ spatřovat ve Voigtovi obrozence téhož druhu, který se vyprofiloval v první polovině 19. století (s. 221). Sama autorka v něm vidí vzdělance uvědoměle se snažícího o povznesení „skomírající zemské kultury“, avšak zdaleka ne programově usilujícího o „nacionální emancipaci etnicky českého obyvatelstva celé země“ (tamtéž).

Na uvedené shrnutí, které je svého druhu i výstižnou charakteristikou nejen Voigtovy osobnosti, ale i jeho díla, navazuje vlastní závěr celé disertace. Autorka zde přehledně

bilancuje svá zjištění, nevyhýbá se však ani rekapitulaci všeho, co by si v souvislosti s Mikulášem Adauktem Voigtem ještě zasloužilo podrobnější výzkum. Nelze než souhlasit, že obzvláště přínosná by byla edice Voigtovy korespondence s Gelasiem Dobnerem, dřívějším výzkumem nevytěžené. Za jeden z velmi cenných rysů předložené disertace však považuji skutečnost, že právě s tímto pramenným souborem dokázala autorka systematicky a promyšleně pracovat. Ocenění si zaslouží i poslední stránky pojednání Evy Hyndrákové, na nichž nalezneme rozsáhlou a velmi vhodně zvolenou obrazovou přílohu.

Závěrem svého posudku chci vyzdvihnout ještě jeden přínos posuzované práce – totiž skutečnost, že autorka dokázala kromě cílů, které si předsevzala, nabídnout i velmi přesvědčivý psychoportrét Mikuláše Adaukta Voigta. Spatřuje v něm – a dokáže to i přesvědčivě zdůvodnit na základě hluboké znalosti jeho díla i životních peripetií – poctivého a důkladného badatele, loajálního vůči svým nadřízeným, svědomitě plnícího zadané úkoly, avšak nedisponujícího přílišnou invencí (podrobněji zvláště s. 222). V samém závěru disertace pak Eva Hyndráková přesvědčivě vysvětluje, že právě osobnostem takového druhu je třeba věnovat badatelskou pozornost, má-li být výsledný obraz jakékoli epochy proporčně vyvážený. S takovým závěrem nelze než souhlasit; i přes výše uvedené dílčí připomínky mi nezbývá než konstatovat, že práce Evy Hyndrákové splňuje nároky kladené na disertační práce ve výrazně nadstandardní míře. Velmi ráda ji proto doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 8. srpna 2012

Doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.